

การประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์โดย
ใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

Evaluation of the Career Development Curriculum on Manohra
Bead Jewelry Making Using the CIPP Model at Khoa Chaison
District Learning Encouragement Center in Phatthalung Province

^{1*}เพชรภรณ์ บุญเลิศ Petcharaporn Boonlert

^{2**}ประภาศ ปานเจียง Prapas Panjiang

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

^{1,2}Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

*First author, e-mail: Petcharaporn.boon032@hu.ac.th

**Corresponding author, e-mail: pprapas@hu.ac.th

Received May 2, 2025; Revised May 18, 2025; Accepted: August 17, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยใช้การประเมินรูปแบบชิปปี้ ซึ่งประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท, ด้านปัจจัยนำเข้า, ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงประเมิน กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 1 คน, ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 13 คน, ผู้สอน จำนวน 1 คน, ผู้เรียนจำนวน 50 คน, คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 8 คน, สมาชิกในครอบครัวผู้เรียนจำนวน 50 คน และผู้นำชุมชน 5 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ 1) ด้านบริบท กลุ่มผู้บริหารและผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.90) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า กลุ่มครูและบุคลากร

ทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.34) 3) ด้านกระบวนการ กลุ่มผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.34) และ 4) ด้านผลผลิต กลุ่มผู้นำชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.14) นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์พบว่า หลักสูตรมีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพตามบริบทพื้นที่ มีโครงสร้างและเนื้อหาที่เหมาะสม ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์อย่างเพียงพอ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และผู้จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดอาชีพ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนและชุมชน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร; จังหวัดพัทลุง; รูปแบบชิปปี้; ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้; หลักสูตรพัฒนาอาชีพ

Abstract

This research article aimed to Evaluation of the Career Development Curriculum on Manohra bead jewelry Making using the CIPP Model at Khoa Chaison District Learning Encouragement Center in Phatthalung Province which included Context, Input, Process and Product, was used to evaluation the curriculum. The research methodology used is evaluation research. The sample group for this research consists of 7 target groups including 1 administrator, 13 teachers and educational personnel, 1 instructor, 50 students, 8 school committee members, 50 family members of students, and 5 community leaders, totaling 128 participants. They were selected using purposive sampling method. The instruments of this research were a questionnaire and a semi-structured interview. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results of this research were; the curriculum evaluation in all aspects was at the highest level as follows: 1) in terms of context, the group of administrators and teachers had the highest average value ($\bar{x} = 4.90$). 2) For the input aspect, the teachers and educational personnel group had the highest mean ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.34). 3) Regarding the process aspect, the learner's group had the highest mean ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.34). 4) In the product aspect, the community leaders' group had the highest mean ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.14). Interview results showed that the curriculum management focused on developing career skills according to the local context with appropriate structure and content. Instructors were knowledgeable and capable, with

sufficient instructional materials and equipment provided. The learning management process met learners' needs, and graduates could apply their knowledge to develop and extend their careers, create products with local identity, and increase household and community income.

Keywords: Curriculum Evaluation; Phatthalung Province; CIPP Model; Learning Promotion Center; Career Development Curriculum

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545) กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคนไทยให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงกับระดับภูมิภาคและระดับโลก อีกทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมตามแนวทางการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้วิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดตามหลักปรัชญาคิดเป็นและหลักเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พ.ศ. 2554 (กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ, 2559)

การจัดการศึกษาอาชีพจึงมีความสำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีความรู้และทักษะ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธศาสตร์สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การผลิตและพัฒนากำลังคน รองรับตลาดงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ “รู้เขา รู้เรา เถาทัน เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก” ตลอดจนกำหนดภารกิจที่จะยกระดับการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง ซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในรูปแบบใหม่ที่สร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2555) นอกจากนี้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาทักษะทางอาชีพ ส่งเสริมการจัดการศึกษา ที่เน้นพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน โดยมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมเรียนรู้ ดำเนินการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ให้แก่ประชาชน จึงจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพ Re - Skill และ Up - Skill ใน 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ ความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริม สนับสนุน สร้างโอกาสให้เกิด Soft Power

เพื่อเปิดโอกาสในการต่อยอดสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ รวมทั้งอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาต่อยอด ศิลปะ วัฒนธรรม ให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตามนโยบายดังกล่าว (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2567)

มโนราห์เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 500 ปีในภาคใต้ของ ประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดพัทลุงซึ่งถือเป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญและได้รับการยกย่องให้เป็น "เมืองมโนราห์" ของประเทศไทย ปัจจุบันมโนราห์ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมของชาติโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และได้รับการประกาศขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับ ต้องไม่ได้ของมนุษยชาติโดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) เมื่อปี 2564 ซึ่งถือเป็นการยกระดับคุณค่า ทางวัฒนธรรมสู่เวทีโลก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) เครื่องประดับมโนราห์ โดยเฉพาะลูกปัดที่ ใช้ประดับบนเครื่องแต่งกาย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนความงดงามและเอกลักษณ์ของ ศิลปะการแสดงนี้ ตั้งแต่ลูกปัดมโนราห์ทำจากวัสดุธรรมชาติและมีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ทำให้มี ราคาสูงและหายาก ปัจจุบันตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องประดับที่ได้แรงบันดาลใจจากมโนราห์มีมูลค่าไม่ต่ำ กว่า 150 ล้านบาทต่อปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 12.5 ต่อปี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด พัทลุง, 2566) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ Soft Power ของไทยที่ สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีบทบาทในการจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีความประสงค์จะมีอาชีพ เสริม จึงได้ส่งเสริมฝึกทักษะการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ เพื่อพัฒนาและต่อยอดอาชีพ เสริมรายได้ และเพิ่มศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความมั่นคงให้กับชุมชน โดยได้จัดประชุมเพื่อ จัดทำหลักสูตรพัฒนาอาชีพ โดยสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนและกำหนด ยุทธศาสตร์หลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของประชาชน หลักสูตรการทำ เครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน ได้เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา โดยมีระยะเวลาการฝึกอบรม 40 ชั่วโมง แบ่งเป็นภาคทฤษฎี 12 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติ 28 ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการดำเนินงานของหลักสูตรเบื้องต้นพบ ประเด็นปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) อัตราการนำความรู้ไปต่อยอดเป็นอาชีพและสร้าง รายได้อยู่ที่ร้อยละ 67.5 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 85 2) รายได้เฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของ ผู้เรียนยังมีความแตกต่างกันมาก (3,500 - 5,200 บาทต่อเดือน) แสดงถึงความไม่สม่ำเสมอในการนำ ความรู้ไปใช้ 3) ทักษะในการต่อยอดธุรกิจและการตลาดของผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ต้อง พัฒนา และ 4) การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการและตลาดยังไม่เพียงพอ ทำให้การสร้างรายได้ที่ ยั่งยืนยังเป็นความท้าทาย (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน, 2567) นอกจากนี้ยังพบว่า

ขาดการประเมินผลหลักสูตรอย่างเป็นระบบตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ทำให้ไม่มีข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเหตุผลในการเลือกใช้ออกแบบการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ในปัจจุบันมีรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย อาทิ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) ที่เน้นการประเมินเฉพาะด้านผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) ที่ให้ความสำคัญกับการพรรณารายละเอียดและเน้นการพิจารณาตัดสินคุณค่า รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven) ที่เน้นการประเมินผลสรุปและการประเมินเพื่อการพัฒนา และรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) หรือที่รู้จักกันในชื่อรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) การประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context Evaluation:C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation:I) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation:P) และด้านผลผลิต (Product Evaluation:P) สามารถเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาและหลักสูตรทั้งภายในและภายนอก ทำให้สามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรได้ (Shamsa et al., 2018)

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ในการประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ เนื่องจากมีข้อดีและความเหมาะสมหลายประการ ประการแรก รูปแบบชิปปี้มีความครอบคลุมในทุกมิติของการดำเนินงานหลักสูตร ไม่เพียงประเมินผลลัพธ์เท่านั้น แต่ยังพิจารณาองค์ประกอบหลักตั้งแต่บริบทแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ที่มุ่งเน้นเฉพาะการประเมินผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ ประการที่สอง รูปแบบชิปปี้เป็นการประเมินที่ให้ข้อมูลเชิงระบบสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ทั้งระหว่างดำเนินการ และหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งเหมาะกับบริบทของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประการที่สาม โครงสร้างการประเมินแบบชิปปี้มีความยืดหยุ่นและปรับใช้ได้ดีกับการประเมินหลักสูตรระยะสั้นที่มุ่งพัฒนาอาชีพ โดยสามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน (Context) ความพร้อมของทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์ (Input) คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Process) และการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์จริง (Product) นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการประเมินของสเตคที่มีความซับซ้อนในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ รูปแบบชิปปี้มีขั้นตอนที่ชัดเจนและสามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นระบบมากกว่า ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเวลาในการดำเนินการประเมิน (Shamsa et al., 2018)

จากความสำเร็จและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงเพื่อวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพ การทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ใน 4 ด้านตาม CIPP Model ได้แก่ 1. ด้านบริบท (Context) 2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3. ด้านกระบวนการ (Process) 4. ด้านผลผลิต (Product)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยใช้การประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) เพื่อเป็นการประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพ การทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สนใจอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน ทั้ง 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาชัยสน ตำบลควนขนุน ตำบลจองถนน ตำบลห่านโพธิ์ และตำบลโคกม่วง โดยมี 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 13 คน ผู้สอน จำนวน 1 คน ผู้เรียน จำนวน 50 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน จำนวน 50 คน และผู้นำชุมชน 5 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) 4 ชุด สำหรับการประเมินรายด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริบทสำหรับ ผู้บริหาร, ครูและบุคลากรทางการศึกษา, ผู้สอน, ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2) ด้านปัจจัยนำเข้า สำหรับ ผู้บริหาร, ครูและบุคลากรทางการศึกษา, ผู้สอน และผู้เรียน 3) ด้านกระบวนการ สำหรับ ผู้บริหาร, ผู้สอน และผู้เรียน 4) ด้านผลผลิต สำหรับ ผู้เรียน, สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน และผู้นำชุมชน โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโครงสร้าง 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา 2 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ในการวิจัย (Index of Item Objective Congruency: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 – 1.00 นำมาใช้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือตัดทิ้ง นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร ที่ไม่ถูกกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) โดยมีค่าเท่ากับ 0.96

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโครงสร้าง 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา 2 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ในการวิจัย (Index of Item Objective Congruency: IOC) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.67 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยการเก็บจากผู้บริหาร, ครูและบุคลากรทางการศึกษา, ผู้สอน, ผู้เรียน, คณะกรรมการสถานศึกษา, สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน และผู้นำชุมชนเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร, ครูและบุคลากรทางการศึกษา, ผู้สอน, ผู้เรียน, คณะกรรมการสถานศึกษา, สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน และผู้นำชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ติดต่อขอนัดหมายผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพื่อนัด วัน เวลาและสถานที่หรือช่องทางการติดต่อสื่อสารสำหรับสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า 2) ผู้วิจัยเข้าพบหรือติดต่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อทำการสัมภาษณ์ 3) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยเริ่มจากการแนะนำตัวและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ จากนั้นสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น และทำการจดบันทึกเฉพาะเนื้อหาสาระตามประเด็นที่ต้องการ 4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ (1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่

และลำดับคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ผลจากการประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์โดยใช้รูปแบบซีบีบี (CIPP Model) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

การประเมินหลักสูตรด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มประชากรด้านบริบท มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทของกลุ่มประชากร

ผู้ประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้บริหาร	4.90	0	มากที่สุด
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.82	0.21	มากที่สุด
ผู้สอน	4.90	0	มากที่สุด
ผู้เรียน	4.81	0.25	มากที่สุด
คณะกรรมการสถานศึกษา	4.79	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านบริบทในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกกลุ่ม โดยกลุ่มผู้บริหารและผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.90$) รองลงมาคือกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.21) และกลุ่มผู้เรียน ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.25) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.19) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ด้านบริบท ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้สอนมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้ ส่งเสริมการ Re-Skill และ Up-Skill ตามบริบทพื้นที่อำเภอเขาชัยสน โดยสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรม ด้านหลักสูตร ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้สอนพบว่าโครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาอาชีพ มีสัดส่วนทฤษฎีและปฏิบัติที่เหมาะสมทำให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ และสามารถต่อยอดอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มประชากรด้านปัจจัยนำเข้า รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าของกลุ่มประชากร

ผู้ประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้บริหาร	4.80	0	มากที่สุด
ครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.81	0.34	มากที่สุด
ผู้สอน	4.80	0	มากที่สุด
ผู้เรียน	4.80	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกกลุ่ม โดยกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือกลุ่มผู้บริหารและผู้สอน ($\bar{x} = 4.80$) และกลุ่มผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.35) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่าสถานศึกษาจัดหาผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ มีความถนัดทักษะและประสบการณ์ตรงกับเนื้อหาที่สอน มีคุณภาพและความเป็นมืออาชีพ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียน พบว่าสื่อและอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติมีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ อีกทั้งสถานที่มีความเหมาะสม สะอาด เป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการของกลุ่มประชากร

ผู้ประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้บริหาร	4.75	0	มากที่สุด
ผู้สอน	4.63	0	มากที่สุด
ผู้เรียน	4.79	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกกลุ่ม โดยกลุ่มผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือกลุ่มผู้สอน ($\bar{x} = 4.63$) และกลุ่มผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.75$) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เกิดจากการสำรวจและทำประชาคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตของกลุ่มประชากร

ผู้ประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผู้เรียน	4.80	0.33	มากที่สุด
สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน	4.80	0.25	มากที่สุด
ผู้นำชุมชน	4.88	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านผลผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกกลุ่ม โดยกลุ่มผู้นำชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.14) รองลงมาคือกลุ่มสมาชิกในครอบครัวผู้เรียน ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.25) และกลุ่มผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.33) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ด้านผลผลิต ได้แก่ ด้านการนำความรู้ไปถ่ายทอด ขยายผลพัฒนาและต่อยอดอาชีพ ผลการสัมภาษณ์ผู้เรียน สมาชิกในครอบครัวผู้เรียน และผู้นำชุมชน พบว่า ผู้จบหลักสูตรได้รับการยอมรับในความรู้ ความสามารถ และผลิตภัณท์ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณท์โดยนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นผสมผสานกับวิถีชุมชน สร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณท์เพื่อดึงดูดผู้สนใจและประชาสัมพันธ์วิถีชีวิตชุมชน เช่น ลายลูกแก้ว ลายธงชาติ ลายขนมตัด และลายดอกพิกุล ซึ่งช่วยยกระดับขีดความสามารถของชุมชนในการแข่งขัน กระตุ้นเศรษฐกิจภาคครัวเรือนและชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้จบหลักสูตรสามารถใช้ช่องทาง OOC (Onie Online Commerce Center) เป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่ง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ได้ยกระดับคุณภาพสินค้าและผลิตภัณท์ของผู้จบหลักสูตรโดยสร้างแบรนด์เนอรัภายใต้ชื่อ Onie เป็นการการันตีคุณภาพสินค้า ส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้สอน ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นว่างานด้านหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด หลักสูตรสอดคล้องกับศักยภาพชุมชนตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพัทลุง ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะการประกอบอาชีพเพื่อมีงานทำอย่างยั่งยืน โครงสร้างหลักสูตรออกแบบการเรียนรู้งานอาชีพแบบฝึกทักษะอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาอาชีพด้วยเทคโนโลยี มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง บูรณาการกับวิถีชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา นกแก้ว ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมผู้เรียนในด้านที่สนใจ ให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะ

ความคิดริเริ่มและชี้แนะตนเอง ส่งเสริมทักษะการเข้าสังคม เรียนรู้การเพิ่มผลผลิตให้มีค่าทางสังคม และพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และอารมณ์ (ปนัดดา นกแก้ว, 2562)

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้สอน และผู้เรียน มีความเห็นในด้านผู้สอนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผู้บริหารและผู้เรียนยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้สอนที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและมีความเป็นมืออาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพาพัญ ทองกิ่ง ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องปรับบทบาทมาเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นพบด้วยตนเอง จึงทำให้สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและมีความต้องการที่จะเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้านผู้เรียนมีความพร้อม มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ ร่วมคิดค้นและออกแบบนวัตกรรมใหม่ๆ (พิมพาพัญ ทองกิ่ง, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นว่าการจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด พุด และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายแล้ว ยังช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะไปต่อยอดในอาชีพ สร้างรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อีกทั้งการจัดการศึกษาควรออกแบบโดยใช้การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์, 2558) สอดคล้องกับกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จ ของนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษามีสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ที่เพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสิวราช อินตะวิชัย ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า โต๊ะ เก้าอี้ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีวัสดุ อุปกรณ์การเรียนให้เลือกใช้ได้หลากหลายเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (สิวราช อินตะวิชัย, 2563)

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการสำรวจความ

ต้องการเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ใช้เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีระยะเวลาที่เหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และทันสมัย และมีการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของวลิตา อุ่นเรือน ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ ซึ่งเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้, วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวัง, เนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่ใช้สอน, กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิธีการและขั้นตอนในการนำรูปแบบไปใช้ และการวัดและประเมินผล เพื่อพิจารณาว่าการจัดการเรียนรู้นั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่ (วลิตา อุ่นเรือน, 2563)

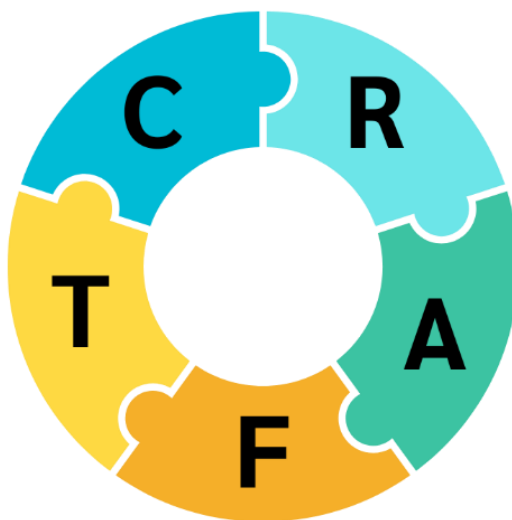
4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้จบหลักสูตรได้รับการยอมรับในความรู้ ความสามารถ และผลิตภัณธ์ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณธ์โดยนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาผสมผสานกับวิถีชุมชน สามารถสร้างช่องทางขยายอาชีพผ่าน OCCC (Onie Online Commerce Center) และสถานศึกษาได้ยกระดับคุณภาพสินค้าและผลิตภัณธ์ของผู้จบหลักสูตรภายใต้แบรนด์ Onie เพื่อการันตีคุณภาพ ส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน ทุกระดับมีทักษะและศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงานหรือการศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะและประสบการณ์ ในอาชีพต่างๆ สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง หลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่าง (กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ คือ Community-based Resource and Activity for

Functional Training Model (CRAFT Model) องค์ประกอบของ CRAFT Model มีรายละเอียดดังนี้

1. Community Collaboration คือ การทำงานร่วมกับชุมชนในการออกแบบหลักสูตรและพัฒนาอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของตลาด
2. Resource Integration คือ การบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น เช่น วัสดุจากธรรมชาติ ทักษะช่างฝีมือ และความรู้พื้นบ้านในการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน
3. Activity-based Learning คือ การเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการลงมือทำ เช่น การฝึกปฏิบัติการทำเครื่องประดับลูกปัดมโนราห์ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง
4. Functional Skill Development คือ การพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพที่สามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถสร้างรายได้
5. Targeted Evaluation คือ การประเมินผลที่มุ่งเน้นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ในด้านทักษะอาชีพ ความสามารถในการสร้างงาน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 CRAFT Model

บทสรุป

การประเมินหลักสูตรพัฒนาอาชีพ การทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านบริบท พบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพัทลุง มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน โครงสร้างหลักสูตรออกแบบการเรียนรู้งานอาชีพที่เน้นการปฏิบัติจริงและบูรณาการกับวิถีชีวิต 2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินครอบคลุมการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความ

ต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และมีการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ 3. ด้านกระบวนการ มีการสำรวจความต้องการเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดลำดับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ใช้เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีระยะเวลาที่เหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและทันสมัย และมีการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้จบหลักสูตรได้รับการยอมรับในความรู้ สามารถสร้างช่องทางขยายอาชีพผ่าน OCCC (Onie Online Commerce Center) และสถานศึกษาได้ยกระดับคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้จบหลักสูตรภายใต้แบรนด์ Onie เพื่อการันตีคุณภาพ ส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงองค์ประกอบของหลักสูตรให้มีความเหมาะสม ครบถ้วน และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทของพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินสามารถนำข้อมูลต่างๆ ไปเป็นแนวทางของกรอบแนวคิดในการพัฒนาเป็นหลักสูตรที่มีความใกล้เคียงกับหลักสูตรนี้ไว้ใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 การประเมินหลักสูตรอาจทำการสังเคราะห์รูปแบบของการประเมินหลักสูตร ตามแนวคิดต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประเมินได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 ควรมีเครื่องมือในการประเมินรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลการประเมินหลักสูตรได้อย่างลึกซึ้งและหลากหลายมิติ เช่น การประเมินรูปแบบซีพีเอส (CIPPIest Model) การประเมินรูปแบบ CPO การประเมินของไทเลอร์ เป็นต้น

2.3 สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาต่อยอดผลผลิตเดิม เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องรองรับความต้องการของผู้เรียนไว้ใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2567). รายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ.

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2564). ยูเนสโกขึ้นทะเบียน “โนรา” มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ. <https://www.mfa.go.th/th/content/nora161264>
- กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์ อาชีพให้กับนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ. (2559). *คู่มือการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปนัดดา นกแก้ว (2562). ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พายุ ทองกิ่ง. (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. *CMU Journal of Education*, 4(1): 50-59.
- วลิดา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการสัมผัสทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. *วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเขาชัยสน. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานหลักสูตรการทำเครื่องประดับจากลูกปัดมโนราห์ ประจำปีงบประมาณ 2565-2567*. พัทลุง: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพัทลุง.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง. (2566). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์การค้าและมูลค่าผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ประจำปี 2566*. พัทลุง: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2555). *หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ชุดที่ 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิวราช อินตะวิชัย. (2563). การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Shamsa, A., et al. (2018). Implementation of CIPP model for quality evaluation at school level: A case study. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1): 189-206.

